

Muistelu

Esa Sirkkunen

Esa Sirkkunen
Tiedotustutkimuksen toimitussihteeri 1989–1992

Maanittelua, uhkailua ja krapula-aikaa

Mieleeni on jäänyt toimitussihteerivuosilta paljon lehden tekemisen käytäntöihin liittyviä yksityiskohtia. Esimerkiksi Pertti *Eno* Hemánuksen koneella kirjoitetut ja selkeästi marginaaleihin käsin korjatut liuskat. Latoja kiittää! Mieleen on jäänyt myös artikkeleiksi kelpaavien juttujen jäljittäminen konferensseista ja journaaleista. Tarjontaa oli vähän ja käänsimme joskus tekstejä englannista vain siksi, että käsillä ei ollut yhtään julkaistavaksi kelpaavaa artikkelia suomen kielellä. Potentiaalisten kirjoittajien maanittelu ja painostaminen kuuluivat myös olennaisesti toimitussihteerin työn kuvaan. Neljä numeroa kuitenkin saatiin kasaan noinakin vuosina. 1990-luvun alkupuolella Pertti Suhosen tultua päätoimittajaksi toimitusta laajennettiin, tutkimustoiminta vilkastui ja käsikirjoituksiakin alkoi tulla tarjolle enemmän.

Juttupulan lisäksi käsikirjoitusten liikuttelu oli yksi käytännön hankaluuksista verrattuna nykyiseen tietoverkkojen aikaan. Tuolloin artikkelitarjokkaat monistettiin ja lähetettiin toimitukselle arvioitavaksi postitse isoissa ruskeissa kirjekuorissa. Editointiehdotukset ja kommentit lähetettiin takaisin kirjoittajille, jotka sitten tekivät korjaukset ja lähettivät ne postissa takaisin toimitussihteerille, joka lähetti ne koko toimituksen tarkistettaviksi. Hyväksymisen jälkeen sivut tulostettiin Pispalassa David Kivisen käännöstoimiston hienolla lasertulostimella laatupaperille, jonka jälkeen toimitussihteeriksi kiikutti sivunipun salkussaan keskustaan Cityoffsettiin. Myös lehden kannet tehtiin käsityönä leikkaamalla ja liimaamalla. Hankalaa ja hidasta, posti kulki ja metsää kaatui.

Lievitimme juttupulaa teemanumeroilla, joissa käsiteltiin muun muassa tiedotusoppitieteen tilaa, postmodernismia filosofiana sekä ympäristöjournalismin haasteita. Julkaisimme myös joitakin gurujen haastatteluja (John Fiske, Lawrence Grossberg, John Eldridge). *Eno* Hemánus elvytti alan ilmiötä anonyymisti piikitellen Peilillä peilaten-palstan, joka kuitenkin kuihtui vähitellen muun toimituksen osoittauduttua armottomiksi tosikoiksi. Vähemmän onnistuneisiin kokeiluihin voi lukea myös sen, että jokaisen lehden kansi suunniteltiin erikseen. Postmodernin oloissa näet leikitellä piti, edes lehden ulkoasulla. On pakko myöntää, että ilman Hannu *Pooke* Vanhasen apua kansista olisi tullut aivan kamalia. Kansitaiteen osalta onnistunein oli vuosi 1992, jolloin Rodtshenko-seuran taiteilijat Jukka Mikkola ja Jouni Hirvonen tekivät kaikki neljä kantta yhdistäneen kollaasin.

Toimikaudellani 1989–1992 elettiin ”suuren suomalaisen journalismikeskustelun” (7 erää journalismista – Kauko Pietilä & Pertti Hemánus) jälkeistä krapula-aikaa. Alan uudempia virtauksia edusti kulttuuritutkimus, jota toimituksen pitkäaikainen jäsen Ensio Puoskari toi lehden sivuille ansiokkaasti. Samoin noihin aikoihin uutistutkimuksen työkalupakkiin ilmestynyt narratologia rikasti lehden antia merkittävästi. Narratologian varsinainen kultakausi ajoittunee kuitenkin vasta seuraavan toimituksen toimikaudelle.

Kerrottakoon vielä, että toimitussihteerikauden jälkeen osallistuin 1990-luvun loppupuolella Journalismikritiikin vuosikirjan synnyttämiseen. Tuolloinkin media-alan tutkimusta moitittiin vaikeaselkoiseksi ja sisäänpäin kääntyneeksi. Tämän suuntaista kritiikkiä esittivät erityisesti toimittajat. Toimittajien ja tutkijoiden vuoropuhelua edistämään kehiteltiin ideaa Journalismikritiikin vuosikirjasta, jolle haettiin useana vuonna tuloksetta rahoitusta muun muassa Kulttuurirahastolta. Kun sitten Journalismin tutkimuksen ja kehitystyön yksikkö perustettiin ja resurssajakin sille oli kertynyt, päätimme vuonna 1998 toteuttaa vuosikirjan itse. Niinpä vuosikirja ilmestyi Tiedotustutkimuksen ja Media & Viestinnän kyljessä, ikään kuin lehden ylimääräisenä numerona 15 kertaa. Toimituskunta koottiin sekä tutkijoista että toimittajista, ja tavoitteena oli keskustella yhdessä journalismin kehityksestä ja tärkeistä mediatapahtumista. Viimeinen vuosikirja ilmestyi vuonna 2013.